

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามุ่งหวังที่จะศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาและผลกระทบของบุคคลบนพื้นที่สูง (กลุ่มชาวไทยภูเขา) ที่ยังไม่ได้รับการพิจารณารายการสัญชาติไทย ตลอดจนปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหา ในการยื่นขอรับการพิจารณา และการพิจารณารายการสัญชาติไทย ของบุคคลบนพื้นที่สูง (กลุ่มชาวไทยภูเขา) โดยการสร้างแบบสัมภาษณ์ และใช้วิธีการสัมภาษณ์บุคคลกลุ่มเป้าหมาย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ

3.2 แหล่งข้อมูล

2.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary) เป็นข้อมูลจากการสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ทั้งที่เป็นบุคคลบนพื้นที่สูง (กลุ่มชาวไทยภูเขา) ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการกำหนดสถานะบุคคลบนพื้นที่สูง (กลุ่มชาวไทยภูเขา) ในพื้นที่อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้ศึกษาเป็นผู้ดำเนินการสอบถามหรือสัมภาษณ์ด้วยตัวเองทั้งหมด โดยได้ทำการสัมภาษณ์ทั้งหมดจำนวน 34 ท่าน เพื่อใช้เป็นตัวแทนหรือตัวชี้วัดที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระ ที่ต้องการตามวัตถุประสงค์ และขอบเขตของการวิจัย

2.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) โดยการหาข้อมูลด้วยการค้นคว้าจากนโยบาย กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องจากภาครัฐ เอกสารและบทความวิชาการ ทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน ข้อมูลทางสถิติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.3 ประชากรเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ กำหนดเป้าหมายการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคล 3 กลุ่ม ประกอบด้วย

3.1 ประชากรกลุ่มบุคคลบนพื้นที่สูง (กลุ่มชาวไทยภูเขา) ที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ซึ่งเคยยื่นคำร้องขอลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน และปัจจุบันยังมีบุคคลในบ้านยังไม่ได้รับ

การพิจารณาลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน ในพื้นที่อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 20 คน (ครอบครัวละ 1 คน) โดยหัวหน้าครอบครัวดังกล่าวอาจเป็นบุคคลบนพื้นที่สูง (กลุ่มชาวไทยภูเขา) ที่ได้รับการลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านแล้ว หรือยังเป็นบุคคลที่ยังไม่ได้รับการลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน

จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กำหนดจากอัตราร้อยละสิบของจำนวนครอบครัวบุคคลบนพื้นที่สูง ที่ยังไม่ได้รับการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทย ในพื้นที่อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีทั้งหมด จำนวน 98 ครัวเรือน

3.2 หัวหน้ากลุ่มบ้าน (ผู้นำชนเผ่า) และผู้ปกครองท้องที่ (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) ในพื้นที่อยู่อาศัยของบุคคลบนพื้นที่สูง (กลุ่มชาวไทยภูเขา) ที่ยังไม่ได้รับการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทย ในพื้นที่อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 8 คน โดยเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งมาไม่น้อยกว่า 2 ปี และเคยมาดำเนินการรับรองบุคคล ให้กับบุคคลบนพื้นที่สูง (กลุ่มชาวไทยภูเขา) ที่ยื่นคำร้องขอลงรายการสัญชาติไทยมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 10 ครอบครัว

จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง กำหนดจากอัตราร้อยละห้าสิบของจำนวนหัวหน้ากลุ่มบ้าน (ผู้นำชนเผ่า) และผู้ปกครองท้องที่ (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) ในพื้นที่อยู่อาศัยของบุคคลบนพื้นที่สูง (กลุ่มชาวไทยภูเขา) ที่ยังไม่ได้รับการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทย ในพื้นที่อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีทั้งหมด จำนวน 16 คน

3.3 นายอำเภอพร้าว ปลัดอำเภอพร้าว และเจ้าหน้าที่ปกครอง ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการรับคำขอและพิจารณาลงรายการสัญชาติไทยให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง (กลุ่มชาวไทยภูเขา) ในพื้นที่อำเภอพร้าว ในห้วงระหว่าง ปี 2552-2553 ซึ่งมีจำนวน 6 คน โดยใช้ทั้งหมดเป็นผู้ให้ข้อมูล

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาอิสระครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น โดยใช้เทคนิควิธีการสัมภาษณ์ (Interview) ได้แก่

1. การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ที่กำหนดไว้
2. สัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview)
3. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม
4. การสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์โดยใช้ผู้ช่วยศึกษา (กรณีที่ชาวเขาพูดภาษาไทยไม่ได้)

สำหรับแบบสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 3 แบบ ประกอบด้วย

แบบที่ 1 ใช้สัมภาษณ์ประชากรกลุ่มบุคคลบนพื้นที่สูง (กลุ่มชาวไทยภูเขา) ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการขอรับการพิจารณาขออนุญาตราษฎรชาวไทยของบุคคลบนพื้นที่สูง

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบจากการไม่ได้รับการพิจารณาขออนุญาตราษฎรชาวไทยของบุคคลบนพื้นที่สูง

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเรื่องการขอรับและการพิจารณาขออนุญาตราษฎรชาวไทยของบุคคลบนพื้นที่สูง

แบบที่ 2 ใช้สัมภาษณ์ประชากรกลุ่มผู้นำชนเผ่า/ผู้ปกครองท้องที่ (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขในการขอรับและการพิจารณาขออนุญาตราษฎรชาวไทยของบุคคลบนพื้นที่สูง

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบจากการไม่ได้รับการพิจารณาขออนุญาตราษฎรชาวไทยของบุคคลบนพื้นที่สูง

แบบที่ 3 ใช้สัมภาษณ์ประชากรกลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ (นายอำเภอ ปลัดอำเภอ เจ้าหน้าที่ปกครอง) ประกอบด้วย รายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขในการขอรับและการพิจารณาขออนุญาตราษฎรชาวไทยของบุคคลบนพื้นที่สูง

3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากงานศึกษามีความละเอียดอ่อนเกี่ยวข้องกับส่วนราชการ ผู้นำท้องที่ และกลุ่มบุคคลบนพื้นที่สูงในพื้นที่ รวมทั้งเกี่ยวข้องกับปฏิบัติงานของผู้ศึกษาวิจัย ผู้ศึกษาจึงเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีการตั้งคำถามพูดคุยกับผู้นำท้องที่ ผู้นำชาวเขาและราษฎรบนพื้นที่สูง และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ถึงปัญหาอุปสรรคในการขอรับและการพิจารณาขออนุญาตราษฎรชาวไทยของบุคคลบนพื้นที่สูง รวมถึงผลกระทบต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องจากการไม่ได้รับการพิจารณาขออนุญาตราษฎรชาวไทย เป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด (Open-ended) รวมถึงใช้ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม

ร่วม (participant observation) และใช้กระบวนการการเก็บข้อมูลด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์และการสังเกต โดยให้ผู้ถูกวิจัยเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ผู้ศึกษาคำเเนนการสัมภาษณ์และวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประชากร แล้ววิเคราะห์ข้อมูลและหาแนวทางพัฒนาและการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการศึกษาอิสระครั้งนี้ ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสารทางวิชาการ กฎระเบียบ คำสั่ง นโยบายของรัฐ เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาสถานะบุคคลบนพื้นที่สูง นำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และวิเคราะห์กับแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยและนโยบายของรัฐที่ได้ศึกษาไว้ มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การพรรณนาข้อมูล